

A Magyar Köztársaság nevében!

A Fővárosi Ítéltábla a Sándor, Szegedi, Szent-Ivány Komáromi Ügyvédi Iroda (ügyintéző dr. Szegedi Ildikó ügyvéd, 1026 Budapest, Pasaréti út 59.) által képviselt (.....) felperesnek a Köteles ügyvédi Iroda (ügyintéző dr. Németh B. Róbert ügyvéd, 1118 Budapest, Gombócz Zoltán u. 14.) által képviselt (.....) alperes ellen 12.064.556 ATS és járulékai megfizetése iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2006. december 5-én kelt 23. P.29.576/2003/30. számú ítélete ellen az alperes által benyújtott fellebbezés folytán - nyilvános tárgyaláson - meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti,
fellebbezett rendelkezését - a perköltségre is kiterjedően - megváltoztatja és a keresetet elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 2.200.000 (kettőmillió-kettőszázezer) forint első- és másodfokú együttes perköltséget, továbbá az államnak külön felhívásra 1.650.000 (egymillió-hatszázötvenezer) forint másodfokú eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az államigazgatási felügyelet alatt álló állami vállalatnak (a továbbiakban vállalat) a Magyar Gazdasági Kamara mellett működő Választottbíróság 1992. november 25-én meghozott VB.91.220. számú ítélete alapján 12.978.374,57 ATS és annak 1991. július 24-től a kifizetésig számított évi 10 % kamattartozása állt fenn a felperessel szemben.

A vállalat az ellene indult csődeljárás során 1993. március 19-én csődegyezséget kötött hitelezőivel.

Ugyancsak 1993. március 19-én a vállalat a felperessel is írásbeli megállapodást kötött a vele szemben fennálló tartozása rendezéséről.

Rögzítették, a vállalatnak a választottbíróság ítélete alapján a megállapodás aláírásának napján 14.621.083,26 ATS tartozása áll fenn felperessel szemben.

A megállapodás 3. pontja rögzíti, a felperes a tartozás összegének „25 %-át kész elfogadni, mint egyezségi ajánlatot.”

A 4. pont értelmében a vállalat a tartozása 25 %-át, 3.655.270,82 ATS-t legkésőbb 1994. február 28-áig tartozik megfizetni felperesnek két egyenlő részletben, amelyből az 1.827.635,11 ATS összegű első részlet a megállapodás keltét követő 30 napon belül esedékes, a 60 napot meghaladó fizetési késedelem esetére pedig a megállapodás aláírásának napjától a kifizetési évi 10 % kamat kerül felszámításra.

A 8. pont kimondta azt is: „amennyiben a jelen megállapodás bármely okból sérelmet szenved, a felperes kifejezetten fenntartja a jogot arra, hogy a jelen megállapodást érvénytelennek tekintse, azt megtámadja vagy az általa helyesnek tartott jogi lépéseket megtegye.”

A vállalat a megállapodás alapján 1993. április 14-én 1.823.006,32 ATS-t, majd 1993. július 8-án 911.473,16 ATS-t, összesen 2.734.479,48 ATS-t megfizetett a felperesnek.

Az alperesi jogelőd Állami Vagyonügynökség 1993. szeptember 28-án meghozott E-41/25/ÁVÜ/93. számú határozatával 1993. június 30-ai hatállyal három ingatlan kezelői jogát elvonta a vállalatától, egyúttal a határozat 4. pontjában úgy rendelkezett, a vállalati biztos a hitelezőket ért veszteség csökkentése érdekében azonnali hatállyal nyújtsa be a bíróságra a vállalat felszámolás iránti kérelmét.

A vállalat nem tett eleget a csődegyezésben vállalt kötelezettségeinek, ezért több hitelező felszámolási eljárást kezdeményezett vele szemben, aminek eredményeképp az illetékes bíróság 1995. szeptember 20-ai kezdő időponttal elrendelte felszámolását.

A felperes 1995. június 14-én az I. r. és az II. r. alperessel szemben előterjesztett keresében az I. r. alperessel 1993. március 19-én megkötött megállapodást annak 8. pontjában foglaltakra hivatkozással megtámadta. Utóbb módosított keresetében a megállapodás érvénytelenségének megállapítását és II. r. alperes 12.064.555,30 ATS megfizetésére kötelezését kérte arra hivatkozva, az I. r. alperes nem teljesítette az egyezségi megállapodásban foglaltakat, a II. r. alperes pedig jelentős ingatlanvagyonot vont el az I. r. alperestől, amelynek értéke erejéig az I. r. alperes kiegyenlítettlen tartozásaiért az 1992. évi LIV. törvény 53. §-alapján kezesi helytállási kötelezettség terheli.

Alperesek a kereset elutasítását kérték. Az I. r. alperes állította, felperes a megtámadási határidőt lekészte, a II. r. alperes pedig kezesi felelőssége sortartásos jellegére és erre tekintettel a vele szemben előterjesztett kereset időelőttiségére hivatkozott.

Az elsőfokú bíróság 1996. június 20-án kelt 5.P.23.685/1995/19. számú ítéletével II. r. alperest a felperes részére 639.673 ATS és annak 1993 március 19-étől számított évi 10 % kamata megfizetésére kötelezte, ezt meghaladóan a keresetet elutasította és rendelkezett a perköltség viseléséről. A határozat indokolása szerint a perbeli megállapodás érvénytelenségének megállapítása iránti kereset elkésztett. A továbbiakban a II. r. alperes 1992. évi LIV. törvény 53. § (1) bekezdése alapján fennálló kezesi felelősségét készfizető kezességnek minősítette és a kirendelt igazságügyi könyvszakértő véleménye alapján megállapított 70 %-os mértékű vagyonelvonásra tekintettel II. r. alperest a felperes és az I. r. alperes egyezségi megállapodása alapján még fennálló 913.818 ATS tartozás 70 %-ának és a megállapodás szerinti késedelmi kamatainak megfizetésére kötelezte.

A felperes és a II. r. alperes fellebbezése folytán eljáró Legfelsőbb Bíróság mint másodfokú bíróság 1998. szeptember 15-én meghozott Pf.VI.21.690/1998/3. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. A felperes fellebbezési eljárási költségét 1.500.000 forintban, az I. r. alperesét 300.000 forintban, a II. r. alperesét 500.000 forintban állapította meg. Határozatának indokolásában egyebek mellett rámutatott, a II. r. alperes 1992. évi LIV. törvény 53. § (1) bekezdése szerinti, a vagyonelvonás időpontjában fennálló tartozásokért való kezesi felelőssége egyszerű (sortartó) kezesség, ezért a Ptk. 274. §-ának (1) bekezdése értelmében a II. r. alperes a teljesítést mindaddig megtagadhatja, amíg a követelés a kötelezettől behajtható. A II. r. alperes kezesi felelőssége az elvonás időpontjában fennálló tartozásokért az elvont vagyon erejéig és az elvonás arányában nem csak a felperessel szemben, hanem valamennyi hitelezővel szemben fennáll. A felelősség összegszerű megállapításához ezért számos

körülmény tisztázása szükséges, amelyeknek vizsgálatát az elsőfokú bíróság elmulasztotta, ezért szükséges az elsőfokú eljárás megismétlése.

A hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság szakértői bizonyítást folytatott. A periratok, valamint a II. r. alperesnek az I. r. alperes tartozásaiért fennálló kezesi felelőssége tárgyában a Fővárosi Bíróság előtt 38.G.76.153/1997. szám alatt folyamatban lévő másik per iratai alapján a szakértőként kirendelt igazságügyi adó-, ár-, könyv- és közgazdasági szakértő feladatává tette annak megállapítását, hogy a vagyonelvonás időpontjában az I. r. alperes mekkora összegű hitelállománnyal rendelkezett, mekkora volt a vagyon értéke, az elvont vagyon megfelelő fedezetet nyújtott volna-e a hitelezői igények kielégítésére.

A szakértő 2000. június 23-án előterjesztett egyesített igazságügyi könyv- és közgazdasági szakértői véleménye szerint a vagyonelvonás időpontjában, 1993. június 30-án az I. r. alperes vagyonának (eszközeinek) forgalmi értéke 901.779.000 forint, az elvont vagyon forgalmi értéke 544.030.000 forint, míg a kötelezettségek forgalmi értéke 1.083.670.000 forint volt. A szakvélemény forgalmi értéken az elvont vagyon és az összes vagyon arányát 60,03 %-ban állapította meg. Rögzítette, a vagyonelvonás aránya alapján II. r. alperes 653.453.000 forint összegű követelésért tartozna helytállni, kezesi felelőssége az elvont vagyon forgalmi értékére tekintettel 544.030.000 forint összegű tartozásért áll fenn. Egyebekben a szakvélemény tartalmazza azt is, vagyonelvonás nélkül az 1.083.670.000 forint hitelezői igényből az 1993. június 30-ai állapot szerinti forgalmi érték alapján 901.779.000 forint lett volna kielégíthető.

Felperes és az I. r. alperes elfogadták a szakvéleményt.

A II. r. alperes a szakvéleményben az 1993. június 30-ára megállapított forgalmi értéket nem tartotta elfogadhatónak, szükségesnek tartotta továbbá annak vizsgálatát, hogy az I. r. alperes elleni felszámolási eljárásban a felperes érvényesítette-e igényét, illetve hogy a felperesi igény hogyan aránylik azon további hitelezők igényeihez, akiknek a vagyonelvonás időpontjában már ugyancsak fennállt követelése az I. r. alperessel szemben.

Az I. r. alperes felszámolása időközben 2004. március 1-jén befejeződött, majd 2004. június 9-én törölték a cégjegyzékből.

Az elsőfokú bíróság 2005. augusztus 31-én meghozott végzésével az I. r. alperessel szemben a pert megszüntette.

Az elsőfokú bíróság beszerezte az felszámolási iratait.

A 2006. szeptember 8-án kelt felszámolási zárójelentés szerint a felszámoló a felszámolás közzétételétől számított 30 napon belül, határidőben bejelentettként 30 hitelező, 30 napon túl, de egy éven belül bejelentettként 15 hitelező igénybejelentését vette nyilvántartásba. Az eljárás tartama alatt az más hitelezőknek kezesi helytállási kötelezettsége alapján teljesített fizetést, így az érintett hitelezők helyébe lépett. A felszámolási zárómérleg 26 határidőben és 11 határidőn túl érkezett hitelezői igénybejelentést tartalmazott.

Felperes a nyilvántartásba vett hitelezőkről készült kimutatásban nem szerepel. A határidőben érkezettként nyilvántartott összesen 1.750.470.329 forint hitelezői követelésből az 1.695.295.537 forint követeléssel rendelkezett. A zárójelentés rögzíti azt is, a felszámolás során felosztható vagyon hiányában vagyonfelosztási javaslat nem készült.

A felszámolást lefolytató Fővárosi Bíróság 2004. március 1-jén jogerőre emelkedett 8.Fpk.01-94-000072/67. számú végzésével rendelkezett a felszámoló által előterjesztett zárómérleg és vagyonfelosztási javaslat jóváhagyásáról, a felszámolási eljárás egyszerűsített módon történő befejezéséről az megszüntetéséről. A határozat indokolása egyebek mellett rögzíti, a felszámolás egyszerűsített módon történő befejezését az tette indokoltá, hogy az adós vagyona a várható felszámolási költségeket sem fedezi, felosztható vagyon hiányában pedig a hitelezői igények kielégítéséről a bíróság nem rendelkezett.

A felperes 2005. december 7-én módosított, végleges keresetében az alperest elsődlegesen az 1992. évi LIV. törvény 53. § (1) bekezdése szerinti kezesi felelősségére alapítva 863.833,18 euró és annak 1993. március 19-étől a kifizetésig számított évi 10 %-os kamata megfizetésére kérte kötelezni.

Másodlagosan, arra az esetre, ha elsődleges kereseti kérelme megalapozatlannak bizonyulna alperesnek az elsődleges kereset szerinti összeg és kamatai megfizetésére kötelezését a Ptk. 339. § (1) bekezdésére alapítva kártérítés címén kérte.

Arra az esetre pedig, ha sem az elsődleges, sem a másodlagos keresete nem vezetne eredményre, harmadlagosan azt kérte, a bíróság az 1992. évi LIV. törvény 53. § (1) bekezdése alapján fennálló kezesi felelősségére tekintettel kötelezze alperest 66.916,51 euró és annak 1993. március 19-étől a kifizetésig évi 10 %-os kamata megfizetésére. A II. r. alperes perköltségben marasztalását is kérte.

Előadta, az egy 1993. március 19-én kelt egyezségi megállapodásban vállalt fizetési kötelezettségének az alperesi jogelőd ÁVÜ által végrehajtott vagyonelvonás miatt csak részben tudott eleget tenni. Ezért a megállapodás 8. pontjában foglalt jogával élve az egyezségi megállapodást egyoldalúan megszüntette, így igényt tarthat a választottbíróság ítélete alapján őt megillető összeg, valamint az által megfizetett összeg különbözetére és a különbözet járulékaira. Miután a per tartama

alatt az felszámolás alá került, és vagyona a hitelezői igények kielégítésére nem nyújtott fedezetet, beálltak az alperes vagyonelevonás miatti kezesi felelősségének jogszabályi feltételei, és pedig a választottbíróság ítélete alapján a felperest megillető összegnek a vállalat által meg nem fizetett része és járulékai tekintetében.

A rendelkezésre álló adatokból arra lehet következtetni, hogy a vagyonelevonás időpontjában fennálló hitelezői követelések a felszámolás megkezdéséig kielégítésre kerültek, illetve megszűntek, továbbá arra, hogy a felszámolási eljárásban érvényesített hitelezői igények a vagyonelevonás időpontját, illetve a csődeljárást követően keletkeztek, így azokra az alperes kezesi felelőssége nem terjed ki. A felszámolási eljárásban érvényesített hitelezői követelések túlnyomó részét egyébként is az alperes követelései teszik ki, amelyek kívül esnek az alperes kezesi felelőssége körén. Arra nézve sem áll rendelkezésre adat, hogy a felszámolási eljárásban az alperes kezesi felelőssége körébe tartozó követelést érvényesítettek volna. Mindezekre tekintettel az alperes kezesi felelőssége alapján az elvont vagyon teljes értéke, 544.030.000 forint erejéig tartozik helytállni az felperessel szemben fennálló kifizetetlen tartozásaiért és járulékaiért.

A kereset szerint továbbá alperes a csődegyezségi megállapodás megkötését követően rövid időn belül végrehajtott vagyonelevonással szándékosan megakadályozta a hitelezői igények kielégítését és a csődegyezés teljesítését. E magatartásával szándékosan kárt okozott a hitelezőknek, köztük a felperesnek is, akik nyilvánvalóan nem mondtak volna le követelésük egy részéről, amennyiben tisztában lettek volna azzal, hogy a megállapodásban foglalt teljesítésének vagyoni fedezetét az alperes rövidesen elvonja. Az alperes jogellenes, károkozó magatartásáért a Ptk. 339. §-a szerinti kártérítési felelősséggel tartozik.

Felperes a harmadlagos kereseti kérelme indokaként előadta, amennyiben az nyerne megállapítást, hogy aztal kötött egyezségi megállapodás nem szűnt meg, úgy az alperes kezesi, illetve kártérítési felelőssége alapján a megállapodásban foglalt összeg még meg nem fizetett része és járulékai erejéig tartozik helytállni.

Elsődleges és másodlagos kereseti követelése összecszerűségére nézve előadta, a választottbíróság ítélete alapján őt megillető 14.621.083,26 ATS-ből 11.886.603,78 ATS megfizetésére nem került sor. Tekintettel arra, hogy Ausztriában 1999. január 1-jén az ATS-t felváltotta az euró, az MNB által a perben rendelkezésre bocsátott tájékoztató szerint 1 euró 13,7603 ATS-nek felelt meg, az alperes euróban számolva a keresetben megjelölt összeget és évi 10 %-os kamatait tartozik megfizetni.

Harmadlagos kereseti kérelme összecszerűsége vonatkozásában kifejtette, a megállapodásban foglalt 3.655.270,82 ATS tőkekövetelésből 2.734.479,48 ATS került kifizetésre, a fennmaradó 920.791,34 ATS 66.916,51 eurónak felelt meg, alperes fizetési kötelezettsége ezen összeg, valamint annak 1993. március 19-étől számított évi 10 %-os kamatai erejéig mindenképpen fennáll.

Egyebekben hangsúlyozta azt is, az felszámolása során vagyoni fedezet hiányában egyetlen hitelezői igény sem nyert kielégítést, követelésének a felszámolási eljárásban történő érvényesítése tehát nem vezethetett volna eredményre. A Cstv. 37. § (3) bekezdésének azon rendelkezése pedig, amely a hitelezői igénybejelentésre nyitva álló egy éves határidő elmulasztását

jogvesztéssel szankcionálta, csak 1997. augusztus 6-án lépett hatályba, így aztal szembeni felszámolási eljárásban még nem tekinthető irányadónak. Utalt arra is, követelése érvényesítése iránt még a felszámolás megkezdése előtt megindította a pert. Mindezekre tekintettel állította, a per eldöntése szempontjából nincs jogi jelentősége annak, hogy követelését a vállalattal szembeni felszámolási eljárásban hitelezői igényként nem érvényesítette.

Az alperes ellenkérelme változatlanul a kereset elutasítására irányult.

Állította, a vagyonelevonás időpontjában felperesnek az 1993. március 19-ei megállapodásban rögzített követelése állt fenn aztal szemben. A vállalat tartozásaiért az 1992. évi LIV. törvény 53. § (1) bekezdése szerinti kezesi felelőssége egyszerű, sortartásos kezesség, amely a Ptk. 273. § (1) és (2) bekezdése értelmében a vállalat, mint eredeti kötelezett kötelezettségéhez igazodik és amely nem válhat terhesebbé annál, mint amilyen a kezesi felelősség keletkezése, azaz a vagyonelevonás időpontjában volt. A vagyonelevonás időpontjában nem kellett számolnia azzal, hogy a vállalat nem tesz eleget a megállapodásban vállalt kötelezettségének. Mindezekből következően kezesi helytállási kötelessége legfeljebb felperesnek a megállapodásban foglaltak szerinti kötelezettsége teljesítéséért állhatna fenn. A megállapodás esetleges „érvénytelensége” kezesi felelősségére nem hat ki.

Kezesi felelőssége körében továbbá a Legfelsőbb Bíróság EBH 2002.766. szám alatt közzétett eseti döntésében foglaltakra hivatkozással kifejtette azt is, felelőssége mértékének meghatározása során az elvont eszközök vagyonelevonás időpontja szerinti forgalmi értékét (E) arányosítani kell a vállalat vagyonelevonás időpontja szerinti vagyonának forgalmi értékéhez (V), figyelemmel kell lenni továbbá arra is, hogy a vagyonelevonás időpontjában mekkora volt a vállalat összes kötelezettségének értéke (ΣH) valamint arra, hogy a felperes vagyonelevonás időpontja szerinti követelése (H) hogyan aránylott az összes követelés összegéhez. Mindezek figyelembe vételével pedig a felperessel szembeni kezesi felelőssége a következő képlet szerint határozható meg: $[E/V \times \Sigma H] \times E / \Sigma H$. Tekintettel arra, hogy a felperesi követelés csak töredékét tette ki a vállalattal szemben a vagyonelevonás időpontjában fennálló teljes követelésállománynak, vele, mint kezessel szemben a felperes semmiképpen nem tarthat igény a vállalattal szembeni kielégítetlen követelése teljes összegének megfizetésére.

Előadta azt is, egy ellene folyamatban volt azonos tárgyú más perben a Fővárosi Bíróság 38.G.76.153/1997/30. szám alatt meghozott, a Legfelsőbb Bíróság Gf.I.31.324/2001/5. számú ítéletével 2002. június 11-én helybenhagyott ítéletében 756.658.000 forintban állapította meg a vállalattal szemben a vagyonelevonás időpontjában fennálló azon hitelezői követelések összegét, amelyeket a vállalattal szembeni felszámolási eljárásban érvényesítettek. Csatolta a hivatkozott határozatokat. Alperes a bírói gyakorlatra hivatkozással állította azt is, a felperesi követelésnek a vállalattal szembeni behajthatatlanná válása nem jelenti azt, hogy kezesi felelőssége kártérítési felelősségbe fordult volna át. A kezes helytállási kötelezettségének alapja ugyanis a tartozások fedezetének elvonása, éppen ezért a

felelősség az elvonás arányában és az elvont vagyon értéke erejéig áll fenn, de csak akkor, ha a vállalat vagyonából a követelés nem hajtható be. A vagyonelevonás miatti kezesi felelősséget a követelés behajthatatlansága alapozza meg, így abból a körülményből eredően, hogy e követelés behajthatatlannak bizonyul és emiatt a felperes „kárt szenved” a követelés nem változik át az 1992. évi LIV. törvény 53. § (2) bekezdésében írt kártérítési igénynyé, amint az a Legfelsőbb Bíróság a BH 2002.446. szám alatt közzétett határozatában kifejtette.

Egyebekben hangsúlyozta azt is, a Cstv. 38. § (2) bekezdése kifejezetten kimondja, a követelés érvényesítése céljából a felszámolás kezdő időpontja előtt indított eljárás a hitelezőt nem mentesíti a 28. § (2) bekezdésének f) pontjában foglalt azon kötelezettsége teljesítése alól, hogy ismert követeléseit a felszámolás közzétételétől számított 30 napon belül a felszámolónak bejelentse. Felperes a vállalat elleni felszámolási eljárásban elmulasztotta követelése érvényesítését, a felszámolás befejezésére, a vállalat cégjegyzékből való törlésére tekintettel pedig ezen igény felszámolás keretében történő érvényesítésére már nincs lehetőség, függetlenül attól, hogy a Csődtörvényben megállapított egy éves igénybejelentési határidő jogvesztőnek minősül-e vagy sem. A vállalattal szemben a felszámolási eljárásban történő igényérvényesítés elmulasztása pedig azt eredményezi, hogy vele, mint a Ptk. 273. § (1) bekezdése szerinti járulékos kötelezettel szemben a felperesi igény már nem érvényesíthető.

Felperes fenntartotta keresetét. Vitatta, hogy az alperes által csatolt, egy másik perben született jogerős ítéletben foglaltak a jelen perben figyelembe vehetők lennének. Úgy vélte, amennyiben az alperes a jogerős ítélet alapján eleget tett fizetési kötelezettségének, az általa teljesített összeg levonása után a kezesi helytállási kötelezettsége teljesítésére fedezetül szolgáló 544.030.000 forintból fennmaradó összeg teljes egészében követelése kielégítésére fordítandó.

Az elsőfokú bíróság 2006. december 5-én kelt 23.P.29.576/2003/30. számú ítéletével alperest a felperes részére 604.293 euró és annak 1993. július 8. napjától a kifizetésig járó évi 10 % kamata, továbbá 2.593.003 forint perköltség megfizetésére kötelezte. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Felperest az állam javára 225.400 forint le nem rótt kereseti illeték megfizetésére kötelezte, egyebekben pedig úgy rendelkezett, az alperes által le nem rótt 750.000 forint eljárási illetékből a további 524.600 forintot az állam viseli.

Ítélete indokolásában tényként állapította meg, hogy az a felperessel 1993. március 19-én megkötött megállapodás alapján fennálló 3.655.270,82 ATS tartozásából 1993. április 14-én 1.823.006,32 ATS-t, 1993. július 8-án 911.473,16 ATS-t, összesen 2.734.479,48 ATS-t fizetett meg a felperesnek. Ezen részteljesítéseket figyelembe véve az eredeti tartozásnak a felek megállapodásában rögzített összegére és az ezután 1993. március 19-étől járó évi 10 % kamatra figyelemmel a vállalat 1993. július 8-án a felperessel szemben még fennálló tartozása 12.291.217 ATS volt, ami 94.396.546 forintnak felelt meg. Az alperes 1993. június 30-ai hatállyal a vállalat 901.779.000 forint értékű teljes vagyonából

544.030.000 forint forgalmi értékű vagyontárgyakat vont el. A vagyonelevonás időpontjában a vállalatnak hitelezőivel szemben a kamatokkal együtt 1.301.505.000 forint tartozása állt fenn, míg az alperes kezesi helytállási kötelezettségével érintett követelések - a felperesi követelés nélkül - 756.658.000 forintot tettek ki.

Az alperes 1992. évi LIV. törvény 53. § (1) bekezdése szerinti kezesi felelősségére nézve az elsőfokú bíróság kifejtette, a vagyonelevonás tényét maga az alperes sem vitatta. A felperes keresetét még a vállalat felszámolásának megkezdését megelőzően előterjesztette, ezért az alperessel szembeni igényérvényesítésnek nem jelenthette akadályát az, hogy felperes követelését a vállalattal szembeni felszámolási eljárásban hitelezői igényként nem jelentette be, tekintettel arra is, hogy a felszámolási eljárást befejező jogerős végzésből megállapíthatóan fedezet hiányában egyetlen hitelezői igény kielégítésére sem került sor. Erre tekintettel pedig a felperesi követelés felszámolási eljárásban történő érvényesítése sem vezethetett volna eredményre.

Az elsőfokú bíróság apletalannak találta az alperes azon védekezését is, hogy a Ptk. 273. § (2) bekezdésében foglaltakra figyelemmel kezesi helytállási kötelezettsége azért sem áll fenn, mert nem kellett számolnia azzal, hogy a vállalat nem teljesíti a felperessel kötött megállapodásban foglaltakat. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint alperest a jogszabály rendelkezése alapján a Ptk. 272. § (1) bekezdés szerinti kezesi felelősség terheli, amelynek lényege, hogy a kötelezett nemteljesítése esetén a kezes tartozik helytállni. A felperes és az közötti 1993. március 19-ei megállapodásban foglaltak teljesítésének elmulasztásával az egyezség hatálytalanná vált, a vállalatot nem illette meg a megállapodás szerinti fizetési kedvezmény. Mindezekre tekintettel a vállalat vagyonelevonás időpontja szerinti tartozása összegének megállapításakor a megállapodás megkötése időpontjában fennálló tartozás összegét kellett alapul venni, amely - egyebekben az alperes által sem vitatottan - a megállapodás szerinti kamatokkal együtt 14.621.000,26 ATS volt. A Vállalat által történt részteljesítéseket figyelembe véve az elsőfokú bíróság részletes számíttással alátámasztva levezette a vállalat felperessel szembeni tartozásának alakulását, amelynek eredményeképp azt állapította meg, hogy 1993. június 30-án, a vagyonelevonás időpontjában felperesnek 94.396.546 forint követelése állt fenn a vállalattal szemben.

A kirendelt igazságügyi szakértő véleménye alapján az elsőfokú bíróság megállapította, alperes a vállalat vagyonának 60,33 %-át vont el, a vagyonelevonás időpontja szerinti hitelezői követelések összege pedig 1.083.670.000 forint volt, aminek 60,33 %-a meghaladja az elvont vagyon vagyonelevonáskori forgalmi értékét. Az alperes kezesi felelőssége tehát 544.030.000 forint erejéig áll fenn a felperessel szemben.

Az elsőfokú bíróság azal szemben a vagyonelevonás időpontjában fennálló, a felszámolási eljárásban bejelentett hitelezői igények összegét a perben csatolt

jogerős ítéletekben foglaltakra figyelemmel 756.658.000 forintban állapította meg. Ehhez az összeghez hozzáadta a felperes felszámolási eljárásban be nem jelentett 94.396.546 forint összegű követelését és így módon az alperes kezési felelősségével érintett hitelezői követelések összegét 851.054.547 forintban, ezen belül a felperesi követelés arányát 11,09 %-ban határozta meg.

Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság álláspontja szerint alperes kezési helytállási kötelezettsége az 544.030.000 forint forgalmi értékű elvont vagyon 11,09 %-áig, azaz 60.332.927 forint összeg erejéig áll fenn a felperessel szemben, ami az 1993. július 8-ai ATS árfolyamon számítva 7.855.849 ATS-t jelentett. Az ATS-t 1999. január 1-jén felváltotta az euró. Az ATS-ben meghatározott fenti összeg 1993. július 8-ától 1999. január 1-jéig eltelt 2002 napra számított évi 10 % kamata 4.308.879 ATS, aminek figyelembe vételével 1999. január 1-jén felperes követelése 12.164.728 ATS-t tett ki, ami az e napon érvényes árfolyamon átszámítva 935.748 eurónak felelt meg.

Az elsőfokú bíróság a marasztalási összeg megállapításánál azt is figyelembe vette, hogy az évi 10 % kamatra tekintettel 1993. július 8-ától 1999. január 1-jéig a tőketartozás összegére 54,85 % kamat „rakódott”, ezért a fentiek szerint megállapított összeget 54,85 %-kal csökkentette és végül a felperest 1993. július 8-án megillető követelés összegét 604.293 euróban határozta meg. A késedelmi kamat fizetéséről a perbeli megállapodásra figyelemmel a Ptk. 301. §-a alapján rendelkezett.

A másodlagos keresetre nézve az elsőfokú bíróság kifejtette, felperest a vagyonelvonás következtében nem érte kár, követelése abból adódott, hogy a vagyonelvonás következtében követelése részben behajthatatlanná vált. Kártérítési igénye ezért sem az 1992. évi LIV. törvény 53. § (2) bekezdése, sem a Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján nem megalapozott.

A harmadlagos keresetre nézve az elsőfokú bíróság rámutatott, a túlnyomórészt megalapozottnak bizonyult elsődleges keresetre figyelemmel annak megalapozottságát érdemben nem vizsgálta.

A perköltségről a Ptk. 81. § (1) bekezdése alapján a pernyertesség-pervesztesség arányának megfelelően rendelkezett az elsőfokú bíróság.

Az ítélet marasztaló rendelkezésével szemben az alperes fellebbezett jogi képviselője útján. Elsődlegesen az ítélet megváltoztatását, a kereset elutasítását, másodsorban az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb eljárásra és újabb határozat hozatalra utasítását kérte.

A perben tett korábbi nyilatkozatait fenntartva és részben megismételve hangsúlyozta, az vagyonelvonás időpontjában fennállt tartozásaiért az 1992. évi LIV. törvény 53. § (1) bekezdése alapján a Ptk. 273. § (1) bekezdése szerinti

kezesi felelősség terheli. E felelőssége járulékos jellegéből ugyanakkor az következik, hogy az eredeti kötelezett oldalán beálló bármely jogi tény (akár objektív, akár szubjektív) mindig kihat a kezesre, a kezes pedig a jogosulttal szemben minden olyan kifogást érvényesíthet, amely az eredeti kötelezettet megilleti illetve megillette. Változatlanul állította, miután a felperes aztal szembeni felszámolási eljárásban elmulasztotta igénye érvényesítését, követelése megfizetésére vele, mint kezessel szemben már nem tarthat igényt.

Másodlagos fellebbezési kérelmére nézve előadta, az elsőfokú bíróság ítéletének meghozatala során figyelmen kívül hagyta, hogy a vagyonelvonnás időpontjában aznak az 1993. március 19-ei, a választottbíróság ítéletének helyébe lépett megállapodásban foglaltak szerinti kötelezettsége állt fenn a felperessel szemben, erre tekintettel az elvonás időpontjában fennálló tartozásnak legfeljebb a megállapodásban rögzített összeg minősül, tekintettel arra, hogy a kezesi felelősség terjedelme az elvonáskor rögzül. E körülmény figyelmen kívül hagyásával az elsőfokú bíróság helytelenül állapította meg kezesi helytállási kötelezettsége mértékét, figyelmen kívül hagyta azt, hogy az alperes helytállási kötelezettsége a kezesi felelősség elvonáskori abszolút értékén belül csak olyan arányban áll fenn, ahogyan a felperes vagyonelvonnás időpontjában fennálló követelése aránylik a vállalat vagyonelvonnás időpontjában fennálló összes kötelezettségéhez. Az elsőfokú bíróság ítélete az alperest terhelő helytállási kötelezettség mértéke tekintetében mindezekre figyelemmel megalapozatlan, ezért szükséges az eljárás megismétlése.

Egyebekben állította azt is, az elsőfokú bíróság hibás számítás alapján állapította meg a marasztalási összeget. E körben előadta, 1999. január 1-jén Ausztria euro-övezethez csatlakozása időpontjában az MNB adatai szerint egy euró 13,7603 ATS-nek felelt meg. Ennek alapul vételével pedig a vállalat 1999. január 1-jei időpontban fennálló 12.164.728 ATS összegű tartozása az elsőfokú ítéletben megállapított 935.748 euróval szemben csak 884.045,26 euró volt, erre tekintettel a felperes elsődleges keresetének megalapozottsága esetén is a marasztalási összeg ennek megfelelő csökkentése indokolt.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte lényegében helyes indokaira tekintettel, továbbá az alperes perköltségben marasztalását.

Korábbi perbeli nyilatkozatait lényegében megismételve hangsúlyozta, a hitelezői igények bejelentésére rendelkezésre álló egy éves határidő elmulasztásához a jogvesztés jogkövetkezményét fűző Cstv. 37. § (3) bekezdését az 1997. évi XXVII. törvény 11. §-a állapította meg, amely rendelkezés csak 1997. augusztus 6-án lépett hatályba, így aztal szemben 1995. szeptember 20-án indult felszámolási eljárásban alkalmazásának nincs helye. Megfelelő vagyoni fedezet hiányában követelése a vállalattal szembeni felszámolási eljárás keretében egyébként sem nyerhetett volna kielégítést. Mindezekből következően pedig az alperes nem mentesülhet az 1992. évi LIV. törvény 53. § (1) bekezdésén alapuló kezesi helytállási kötelezettsége teljesítése alól.

Előadta azt is, az elsőfokú bíróság eljárása maradéktalanul megfelelt az eljárásjogi rendelkezéseknek, ítélete ténybeli és jogi szempontból egyaránt megalapozott, ezért az első fokú ítélet hatályon kívül helyezésének, az elsőfokú bíróság újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasításának jogszabályi feltételei nem állnak fenn.

Egyebekben úgy nyilatkozott, az alperes fellebbezésében helytállóan utalt arra, hogy az ítélet a ATS euróra történő átváltása tekintetében számítási hibát tartalmaz, a helyes számítás szerint az alperes 1993. július 8-án fennálló 12.164.728 ATS összegű tartozása 1999. január 1-jén 884.045,26 eurót tett ki, amelyre tekintettel az alperest terhelő marasztalási összeg helyesen 570.904,26 euró. Ugyanakkor úgy vélte, ez a számítási hiba az első fokú ítélet Pp. 224. §-a szerinti kijavítását alapozza meg.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között bírálta felül és a fellebbezést az alábbiak szerint megalapozottnak találta.

A fellebbezésben foglaltakra tekintettel mindenek előtt az alperes kezesi helytállási kötelezettsége fennállta kérdésében kellett állást foglalni.

Az 1992. évi LIV. törvény (lát.) 53. § (1) bekezdése lehetővé tette az államigazgatási felügyelet alatt álló állami vállalat eszközeinek a vagyonkezelő szervezet (ÁVÜ) általi elvonását. A jogszabályhely továbbá azt is kimondta, a vagyon elvonása esetében az elvonás időpontjában fennálló tartozásokért - az elvont vagyon erejéig és az elvonás arányában - a vagyonügynökség kezesként felel.

Az lát. idézett rendelkezése az ÁVÜ kezesi felelősségének tartalmát nem határozta meg, ezért e körben a Ptk. rendelkezéseit kell irányadónak tekinteni.

A Ptk. 272. § (1) bekezdése szerint a kezes arra vállal kötelezettséget, hogy amennyiben a kötelezett nem teljesít, maga fog helyette a jogosultnak teljesíteni.

A 273. § (1) bekezdése azt is kimondja, a kezes kötelezettsége ahhoz a kötelezettséghez igazodik, amelyért kezességet vállalt, érvényesítheti azokat a kifogásokat, amelyeket a kötelezett érvényesíthet a jogosulttal szemben.

A 274. § (1) bekezdése értelmében továbbá a kezes mindaddig megtagadhatja a teljesítést, amíg a követelés a kötelezettől behajtható.

Az idézett rendelkezésekből leszűrhető, az lát. a vagyonkezelő szervezet sortartásos (egyszerű) kezesi felelősségét hozta létre. Az egyszerű kezesi felelősség pedig - amint arra a Legfelsőbb Bíróság a mögöttes felelősséget érintő 1/2007. Polgári jogegységi határozatában is rámutatott - mögöttes, járulékos jellegű. Járulékos, vagyis főkötelezettet tételez fel és mindig a főkötelezettséghez igazodik,

a főkövetelés megszűnése kizárja a járulékos kötelezett felelősségre vonását. Mögöttes továbbá a felelősség, vagyis annyiban érvényesül (annyiban nyílik meg) amennyiben a követelés a főkötelezettől (egyenes adóstól) behajthatatlanná válik.

A gazdálkodó szervezetek, így az állami vállalatok felszámolásáról is a többször módosított 1991. XLIX. törvény (Cstv.) rendelkezik. A jelen ügyben a törvény 1993. évi LXXXI. törvénnyel módosított szabályai az irányadók.

A törvény III. fejezete egyebek között megállapította a felszámolási eljárás megindításának, lefolytatásának, befejezésének szabályait. Rendelkezett a hitelezői igények érvényesítéséről, a felszámolóhoz történő bejelentéséről, nyilvántartásba vételéről, a felszámolási eljárás befejezése körében pedig meghatározta az érvényesített és nyilvántartásba vett hitelezői igények kielégítésének sorrendjét is.

A Cstv. 28. § (2) bekezdésének e) pontja a felszámolás kezdő időpontját a felszámolást elrendelő végzés jogerőre emelkedésének napjában határozta meg. Az f) pont értelmében a hitelezők követeléseiket a végzés közzétételétől számított 30 napon belül jelenthették be a felszámolóhoz.

A felszámolás kezdő időpontjához a Cstv. számos jogkövetkezményt fűzött.

Így a 38. § (3) bekezdése kimondta, a felszámolás kezdő időpontja után a gazdálkodó szervezet ellen a felszámolás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos követelést - ide értve a végrehajtás elrendelése iránti kérelmet is - csak a felszámolás keretében lehet érvényesíteni. A (4) bekezdés pedig akként rendelkezett, a követelés érvényesítése céljából a felszámolás kezdő időpontja előtt indított eljárás a hitelezőt nem mentesíti a 28. § (2) bekezdés f) pontjában foglalt (a követelések 30 napon belüli bejelentésére irányuló) kötelezettsége teljesítése alól.

A Cstv. 46. §-ának (3)-(4) bekezdése szerint a felszámoló külön nyilvántartásba vette a 30 napos határidőn belül bejelentett követeléseket és az e határidőn túl, de egy éven belül bejelentett követeléseket, és azokat 45 napon belül köteles volt felülvizsgálni.

A határidőben érkezett követeléseket a felszámoló az 57. § (1) bekezdésében meghatározott a)-g) pontok szerint sorolta be.

A felszámolás közzétételétől számított 30 napon túl, de egy éven belül bejelentett hitelezői követelések felszámoló általi kielégítésére a Cstv. 37. §-a értelmében csak akkor kerülhetett sor, ha az 57. § (1) bekezdésében felsorolt - határidőben bejelentett - tartozások kiegyenlítése után még rendelkezésre állt a szükséges vagyoni fedezet. A felszámolás kezdő időpontját követő egy év elteltével további hitelezői igények nyilvántartásba vételére - egy esetleges eredményes igazolási kérelem esetét kivéve - már nem volt jogszabályi lehetőség, így azok kielégítésére sem kerülhetett sor.

A felszámolás befejezésekor a felszámoló a Cstv. 52. § (1) bekezdése alapján felszámolási zárómérleget és vagyonfelosztási javaslatot készített, amelyekkel szemben a hitelezők a Cstv. 56. § (1) bekezdése szerint 30 napos jogvesztő határidőn belül kifogással élhettek. A bíróság a 60. § (1) bekezdése értelmében a zárómérleg és a vagyonfelosztási javaslat alapján végzéssel határozott egyebek között a hitelezői igények kielégítéséről és az adós gazdálkodó szervezet megszüntetéséről. A hitelezői igények kielégítése pedig a Cstv. 57. § (1) bekezdésében meghatározott rendben történt.

A fenti jogszabályi rendelkezések összevetéséből leszűrhető, a vagyonkezelő szervezet egyszerű kezesi helytállási kötelezettsége a követelés vagyonelevonással érintett főadós vállalatától történő behajthatatlanságával nyílik meg. Behajthatatlan tartozásnak pedig kizárólag a felszámolási eljárásban bejelentett, a felszámolási eljárás rendje szerint érvényesített azon követelések minősülnek, amelyek kielégítésére vagyoni fedezet hiányában nincs mód. A vagyonkezelő szervezetet az ált. 53. § alapján tehát csak az ilyen, a felszámolási eljárásban sikertelenül érvényesített, behajthatatlan tartozásokért terhelheti felelősség.

Az adott ügyben felperes - általa sem vitatottan - perbeli igényét a felszámolási eljárásban nem jelentette be, nem érvényesítette, azt kellett tehát megállapítani, a perbeli követelés nem minősül a vállalat hátramaradt behajthatatlan tartozásának, az alperes kezesi helytállási kötelezettségének jogszabályi feltételei nem állnak fenn. Tévedett ezért az elsőfokú bíróság, amikor önmagában a főkötelezett vállalat fizetéseképtelenségére, a felszámolás eredményére figyelemmel az alperes kezesi felelősségének fennálltát megállapította és az alperest marasztalta.

A kártérítési kötelezettségre vonatkozó ítéleti rendelkezést, mint fellebbezéssel nem érintett rendelkezést a Fővárosi Ítéltábla nem vizsgálta.

A kifejtettekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján - a perköltségre is kiterjedően - a rendelkező részben írtak szerint megváltoztatta.

A felperes pervesztes lett, ezért a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes 8/2002.(III.30.) IM. rendelet 2. §-a alkalmazásával megállapított, az áfát is tartalmazó ügyvédi munkadíjból álló első- és másodfokú együttes perköltsége megfizetésére.

Az alperes által az alap- és a megismételt eljárás során le nem rótt másodfokú eljárási illeték megfizetéséről a Fővárosi Ítéltábla az 1990. évi CXIII. törvény 5. § (1) bekezdésének c) pontja, valamint a 6/1986.(VI.26.) IM. rendelet 13. § (2) bekezdése alapján rendelkezett.

Budapest, 2007. július 13.

. Rózsa Éva s. k.
a tanács elnöke

Dr. Felker László s. k.
előadó bíró

Dr. Rutkai Éva s. k.
bíró

A kiadmány hiteléül:

Kiss Sándorné
tisztviselő